

تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی بر ریسک سقوط قیمت سهام با توجه به ملاحظات کنترل داخلی

محمد مهرجو^{۱*}، رضا داغانی^۲، محمد حسنی^۳

۱. کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران

۲. دکتری حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

۳. استادیار گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران

نویسنده مسئول مقاله: محمد مهرجو

*ایمیل نویسنده مسئول: mohammadmehrjou1@gmail.com

Unusual delay in Audit report on stock price crash due to internal control considerations

Mohammad Mehrjou^{1*}, Reza Daghani², Mohammad Hassani³

1 Master of accounting, IAU, North Tehran Branch, Tehran, Iran

2. PhD of accounting, Tarbiat modares university, IAU,

3. Assistant Professor, Department of Accounting, North Tehran Branch, Tehran, Iran

Corresponding *Mohammad Mehrjou*

Email: *mohammadmehrjou1@gmail.com*

چکیده

انتشار به موقع صورتهای مالی حسابرسی شده، به سرمایه گذاران در جهت تخصیص منابع به بهترین شیوه، کمک می کند. هرگونه تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی باعث افزایش عدم تقارن اطلاعات بین مدیران و سهامداران شده و بر سیستم گزارشگری مالی شرکت اثر منفی میگذارد. در این میان محیط کنترل داخلی ضعیف این امکان را برای مدیریت فراهم می کند که اخبار بد را برای مدت طولانی پنهان کند، در نتیجه زمانی که اخبار بد منتشر می شود، قیمت سهام به شدت کاهش پیدا می کند. در همین راستا، هدف این پژوهش بررسی تأثیر تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی بر ریسک سقوط قیمت سهام و همچنین نقش تعدیلی ضعف کنترل داخلی بر این ارتباط است. با استفاده از ۱۰۱۵ سال-شرکت (۱۴۵ شرکت) مشاهده مرتبط با شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶، یافته های پژوهش نشان می دهد که تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی و ضعف کنترل داخلی بر ریسک سقوط قیمت سهام تأثیر مثبتی دارد. سایرنتایج همچنین نشان می دهد که در صورت وجود ضعف کنترل داخلی، تأثیر مثبت تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی بر ریسک سقوط قیمت سهام تقویت می گردد.

کلمات کلیدی: تأخیر غیر عادی، گزارش حسابرسی، ریسک سقوط قیمت سهام، ضعف کنترل داخلی

JEL: M41, M42

مقدمه

یکی از زمینه‌هایی که می‌تواند باعث کاهش اطمینان سرمایه‌گذاران به بورس اوراق بهادار شود، سقوط (ریزش) قیمت سهم است. سقوط قیمت سهم پدیده‌ای است که بطور عموم به علت وجود حباب در قیمت سهم رخ می‌دهد و این مسأله براساس اقدامات مدیریتی نظیر تعویق در انتشار اخبار بد و تسریع در انتشار اخبار خوب، فرارمالیاتی، استمرار پروژه‌ها با ارزش فعلی منفی و عدم شفافیت اطلاعات مالی صورت می‌پذیرد (کیم و ژانگ^۱، ۲۰۱۰؛ کیم و همکاران^۲، ۲۰۱۱؛ هاتن و تهرانیان^۳، ۲۰۰۹). موضوع تغییرات ناگهانی قیمت سهام، طی سال‌های اخیر و به ویژه بعد از بحران مالی سال ۲۰۰۸، توجه بسیاری از دانشگاهیان و افراد حرفه‌ای را به خود جلب کرده است. این تغییرات به دو صورت سقوط و جهش قیمت سهم رخ می‌دهد. با توجه به اهمیتی که سرمایه‌گذاران برای بازده سهم خود قائل هستند، سقوط قیمت سهم که منجر به کاهش شدید بازده می‌شود، در مقایسه با جهش بیش‌تر مورد توجه پژوهش‌گران قرار گرفته است (فغانی ماکرانی و همکاران، ۱۳۹۵).

در این سقوط، قیمت سهام دچار تعدیل شدید منفی و ناگهانی می‌گردد. مدیریت شرکت که به دلیل انگیزه‌های مختلف با استفاده از سیستم حسابداری، اقدام به بیش‌نمایی عملکرد شرکت از طریق به تعویق انداختن در انتشار اخبار بد و نیز تسریع در انتشار اخبار خوب، کرده است که این روند عدم شفافیت اطلاعات مالی و ایجاد حباب در قیمت سهام شرکت را در پی دارد. تأخیر در ارائه صورتهای مالی حسابرسی شده می‌تواند پیامدهای ناخوشایندی برای شرکت (همانند واکنش منفی بازار)، و افزایش عدم تقارن اطلاعاتی را به همراه داشته باشد. تاخیر در ارائه گزارش حسابرس با توجه به حساسیت به موقع بودن اطلاعات انتشار یافته، نظر سرمایه‌گذاران از یک سو و نیز پژوهشگران از سوی دیگر را به خود جلب کرده است. انتشار به موقع اطلاعات ممکن است بر سطح عدم اطمینان در تصمیم‌گیری تأثیر بگذارد. بنابراین رفتار بازار تحت تأثیر اطلاعات حسابداری انتشار یافته است (چمبرز و پنمن^۴، ۱۹۸۴؛ اموتکون^۵، ۲۰۱۴). در ادبیات مالی در خصوص ریسک سقوط قیمت سهام چنین استدلال شده است که مدیران می‌توانند اخبار بد را از طریق صورت‌های مالی غیر شفاف و مبهم پنهان کنند (لی، ۲۰۱۱). تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی اغلب ممکن است نشان دهنده وجود مذاکرات طولانی

1 - Kim and Zhang

2 - Kim et al

3 - Hutton and Tehranian

4 - Chambers and Penman

5 - UmutGokcen

مدت صاحبکار-حسابرس در برخورد با عدم توافق عمده بین صاحبکار و حسابرس باشد. چنین عدم توافقی ممکن است اغلب مرتبط با کیفیت سود ضعیف به دلیل استفاده روش های حسابداری نادرست باشد (ابدول، ۲۰۱۰).

علیرغم اینکه تحقیقات زیادی در زمینه عوامل تأخیر در صدور گزارش حسابرسی انجام شده، مطالعات محدودی در زمینه پیامدهای تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی صورت گرفته است. از جمله این پیامدها، افزایش تأخیر در گزارش حسابرسی به دلیل ضعف عمده در کنترل های داخلی است که با کاهش در کیفیت اطلاعات مالی همراه است (فرانسیس و هاسان، ۲۰۱۶). بنابراین سیستم داخلی گزارشگری مالی شرکت، منجر به افزایش تأخیر گزارش حسابرسی و در نهایت ریسک سقوط قیمت سهم می شود. از طرفی دیگر، شرکت ها با محیط کنترل داخلی ضعیف، از یک طرف ممکن است اطلاعات مالی مورد نیاز حسابرس را با تأخیر تهیه کنند به ویژه زمانی که مدیر شرکت بطور عمد سعی کرده باشد که برخی از اطلاعات را پنهان نماید. از این رو طراحی یا اجرای ضعیف کنترل های داخلی، زمان کار حسابرسان را افزایش می دهد و کشف موارد ارائه نادرست را دشوار تر می کند. محیط کنترل داخلی ضعیف این امکان را برای مدیریت فراهم می کند که اخبار بد را به مدت طولانی پنهان کنند، در نتیجه زمانی که اخبار بد منتشر می شود، قیمت سهم به شدت کاهش پیدا می کند. بنابراین، محیط کنترل داخلی ضعیف احتمال پنهان کردن اخبار بد را بیشتر و تأخیر در صدور گزارش حسابرسی و ریسک سقوط قیمت سهام را افزایش می دهد (حبیب و بیام، ۲۰۱۸).

با توجه به مطالب بیان شده سؤال های پژوهش به شرح ذیل مطرح می شود که تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی بر ریسک سقوط قیمت سهام چه تأثیری دارد و همچنین ضعف کنترل داخلی بر رابطه بین تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی ریسک سقوط قیمت سهام به چه صورت تأثیر گذار خواهد بود؟

ادبیات و پیشینه پژوهش

تأخیر طولانی در صدور گزارش حسابرسی به طور ضمنی بیان کننده این است که به احتمال بالایی شرکت اظهار نظر حسابرسی غیر استاندارد دریافت می کند، یا صورت های مالی در سال آتی تجدید ارائه خواهد شد. از این رو، تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی نشان دهنده مشکلات حسابداری و افزایش عدم اطمینان سرمایه گذاران است. بنابراین انتظار می رود که تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی ریسک سقوط قیمت سهام را افزایش می دهد (حبیب و هوانگ، ۲۰۱۸).

6. Abdul Rahman, Aisyah

تاخیر در گزارش حسابرِس، علل متعددی دارد؛ برخی از این تغییرات به صورت طبیعی بوده و بر کیفیت حسابرِس خدشه وارد ننموده و منجر به افزایش استقلال حسابرِس به جهت ارائه اظهار نظر حسابرِس ظرف مدت چهار ماه پس از پایان سال مالی می شود. ولی برخی از این تغییرات غیر طبیعی بوده و از بازه زمانی حداکثری، تجاوز کرده و بنابر دلایلی نظیر اتفاقات و رویدادهای غیرقابل پیش بینی و دور از انتظار و غیر عادی در تأخیر ارائه گزارش حسابرِس بر سقوط سهام تأثیر گذار نمی باشد (مهدوی و حسینی نیا، ۱۳۹۴). از آنجا که اطلاعات مالی نسبت به گذشت زمان بسیار حساس است و بعضاً با مرور زمان ارزش و سودمندی خود را در تصمیم گیری ها از دست می دهند، بنابراین هر قدر ارائه اطلاعات به تاریخ وقوع رویدادهای مربوط نزدیکتر باشد، اطلاعات به موقع تر خواهد بود (رحمانی، ۱۳۹۵).

مدیران شرکت ها تمایل دارند عملکرد مالی شرکت را از طریق به تاخیر انداختن انتشار اخبار بد و تسریع در انتشار اخبار خوب به طور اغراق آمیزی جلوه دهند، به این امید که عملکرد ضعیف فعلی شرکت با عملکرد قوی آن در آینده پنهان خواهد شد (چن و همکاران، ۲۰۰۱). اگر مدیر بتواند برای مدت طولانی مانع انتشار اخبار بد و در نتیجه پنهان سازی آن شود، این اطلاعات منفی در داخل شرکت ذخیره می شود، زمانی که حجم اطلاعات انباشته شده به حد خاصی برسد، پنهان سازی بیشتر آن بسیار پرهزینه و یا غیر ممکن می شود و هنگامی که انباشتن اخبار بد به قله اوج خود برسد به یکباره رها و منتشر خواهند شد. این مسئله منجر به منفی شدن بازده سهام در پی نگرانی های سهامداران شده و همین امر موجب سقوط ناگهانی ارزش سهام شرکت می شود.

به موقع بودن با عکس العمل بازار و اطلاعات منتشر شده رابطه دارد (اشتون^۷ و همکاران، ۱۹۸۷). به موقع بودن به عنوان کیفیتی تعریف شده است که: ۱. کیفیت مورد نظر در زمان مناسب در دسترس باشد؛ یا ۲. کیفیت مورد نظر به هنگام باشد (جرجوری^۸، و وان هورن^۹، ۱۹۶۳).

طبق نظر لی و نیتیس^{۱۰} و همکاران (۲۰۰۵)، رایه گزارش به موقع حسابرِس، ویژگی مهمی در بازارهای نوظهور است؛ زیرا، سرمایه گذاران برای استفاده از اطلاعات به منبع قابل اتکای صورت های مالی حسابرِس بیشتر رجوع می کنند و نقطه اتکا تصمیم گیری آنها است.

گزارش به موقع موجب بهبود تصمیم گیری و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی در بازار سرمایه نیز می شود (اوسو آنساه^{۱۱} و لی و نیتس، ۲۰۰۶). افزون بر این، به موقع بودن حسابرِس معمولاً با اثربخشی حسابرِس همراه است که تمرکز آن بر میزان صلاحیت حسابرِس در انجام وظیفه برای ارائه

7 - Ashton

8 - Gregory

9 - VanHorn

10 - Leventis

11 - Owusu-Ansah

اظهارنظری است که نشان دهنده تصویری صحیح از عملیات شرکت است (مهدوی و حسینی نیا، ۱۳۹۴).

عوامل مختلفی می‌تواند بر به موقع بودن گزارشگری مالی شرکت و تاخیر در ارائه گزارش حسابرس موثر باشد. در پژوهش‌هایی که در این زمینه انجام شده، تاثیر عوامل مربوط به حسابرسی و همچنین ویژگی‌های خاص شرکت بر به موقع بودن گزارشگری مالی و تاخیر در ارائه گزارش حسابرس مورد بررسی قرار گرفته است. بطور مثال در اولین پژوهش‌ها در این زمینه کروس^{۱۲} (۱۹۸۲) بیان کرده است که شرکت‌هایی که در سلامت مالی نیستند، ممکن است در اعلام اخبار با تاخیر بیاندازند. کیفیت گزارشگری مالی و سیاست افشا بر میزان شفافیت شرکت تاثیر می‌گذارد. این امر می‌تواند باعث افزایش تاخیر در ارائه گزارش حسابرس و همچنین صورت‌های مالی حسابرسی شده گردد.

ایزدی نیا و همکاران (۱۳۹۳). به این نتیجه رسیدند که ویژگی‌های مورد بررسی بر افشا و تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی شامل اندازه شرکت، سودآوری، ساختار مالی، اخبار خوب و بد، سطح نظارت خارجی و اندازه موسسه حسابرسی بوده است. عواملی مانند پیچیدگی عملیات حسابداری شرکت و شفافیت گزارشگری مالی نیز می‌تواند بر تاخیر در ارائه گزارش حسابرس موثر باشد.

سنگوپتا^{۱۳} (۲۰۰۳) استدلال کرد که حسابرسی شرکت‌های چند بخشی پیچیده و مشکل‌تر است و منجر به تاخیر بیشتر در ارائه صورت‌های مالی می‌گردد.

طولانی شدن مدت زمان ارائه گزارش حسابرسی به عنوان یکی از مهم‌ترین عامل‌های تاثیرگذار بر زمان اعلام سود نیز است (اوسو- انسا و لونتیس^{۱۴}، ۲۰۰۶). هم‌چنین، به موقع بودن زمان اعلام سود به طور مستقیم با قیمت سهام رابطه دارد. زیرا اعلام زودتر (دیرتر) سود آثار مثبت (منفی) بر قیمت بازار سهام شرکت‌ها دارد (کروس و اسچیرودر^{۱۵}، ۱۹۸۴). تاخیر غیرمنتظره در گزارشگری باعث کاهش کیفیت اطلاعات می‌شود (کنیچل^{۱۶} و همکاران، ۲۰۰۱). هم‌چنین، در بیشتر موارد گزارشگری نادرست مالی قبل یا همراه با تاخیر در ارائه صورت‌های مالی اتفاق می‌افتد (آدزین و احمد^{۱۷}، ۲۰۰۳).

اگر مدیران به طور موفقیت‌آمیز جریان اطلاعات منفی را در بازار سهام مسدود کنند، توزیع بازده سهام باید نامتقارن باشد (هاتن و همکاران، ۲۰۰۹؛ کوتاری و همکاران، ۲۰۰۹). هنگامی که تجمع اخبار بد از آستانه عبور می‌یابد، در یک بار به بازار نشان داده می‌شود که منجر به افت

12 - Kross

13 - Sengupta

14 - Owusu-Ansah & Atiase

15 - Schroeder

16 - Knechel

17 - Adzrin, R. and R. Ahmad

شدید منفی قیمت سهام می شود (جین و مایرز، ۲۰۰۶).

علیرغم تعداد بسیاری تحقیق در مورد عوامل تعیین کننده تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی، مطالعات محدودی در زمینه پیامدهای ناخوشایند تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی وجود دارد. بطور مثال بلنکی و همکاران (۲۰۱۴) دریافته‌اند که تأخیر غیر عادی در ارائه گزارش حسابرسی به طور مثبت با تغییرات مالی بعدی در آمریکا ارتباط دارد و این امر عمدتاً به فشار زمانی بر حسابرسان برای انجام حسابرسی در دوره زمانی مشخص شده تعلق دارد. این نتایج با پژوهش برینت کاترر و همکاران (۲۰۱۳) مطابقت دارد. لامبرت و همکاران (۲۰۱۱) دریافته‌اند که تسریع در انجام فرآیند حسابرسی در مهلت تعیین شده باعث کاهش کیفیت سود و افزایش تجدید ارائه صورت های مالی سال آتی می گردد، و این نشان می دهد که تسریع در انجام فرآیند حسابرسی در مهلت تعیین شده ممکن است بر توانایی حسابرسان برای تشخیص تحریف های مادی تاثیر گذارد.

تأخیر غیر عادی در ارائه گزارش حسابرسی ممکن است به دلیل مذاکرات طولانی بین حسابرس-صاحبکار برای حل و فصل اختلاف بین حسابرس و صاحبکار باشد. چنین اختلاف نظرهایی اغلب در ارتباط با کیفیت سود ضعیف و رویه های حسابداری نادرست می باشد (چان و همکاران، ۲۰۱۶). از این رو، تأخیر غیرعادی در ارائه گزارش حسابرسی، سیگنال های حسابداری آینده را نشان می دهد و عدم اطمینان سرمایه گذاران را افزایش می دهد. از آنجایی که این دومین کاتالیزور سقوط قیمت است (هنگ و استین، ۲۰۰۳)، این چنین استدلال می شود که تأخیر غیرعادی طولانی در ارائه گزارش حسابرسی، سقوط قیمت را افزایش خواهد داد.

کنترل داخلی بی اثر و ناکارآ، ریسک کسب و کار افزایش می دهد، مشکلات نمایندگی را تشدید کرده و کارایی قراردادهای کاهش می دهد (اشباق-اسکیف و همکاران، ۲۰۰۸؛ دولی و همکاران، ۲۰۰۷؛ لوتنیس و همکاران، ۲۰۱۳؛ لین و لئو، ۲۰۰۷؛ میترا و همکاران، ۲۰۱۳). اشباق-اسکیف و همکاران (۲۰۰۸) و دولی و همکاران (۲۰۰۷) نشان دادند که کنترل داخلی اثربخش خطاهای حسابداری بالقوه یا تعدیلات اقلام تعهدی، و احتمال ارائه نادرست صورت های مالی را حداقل می کند. برعکس، کنترل داخلی غیر اثربخش بر کیفیت سود اثر منفی و معناداری دارد (چان و همکاران، ۲۰۰۸؛ لئو و همکاران، ۲۰۱۱). در مطالعه اخیر، چن و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که بین کیفیت کنترل داخلی و ریسک سقوط قیمت سهام رابطه منفی وجود دارد

امبرناتی و همکاران (۲۰۱۷) بیان دارند که ارایه گزارش در خصوص کنترل های داخلی باعث افزایش قابلیت اعتماد اطلاعات ارائه شده از سوی شرکت می گردد و همچنین، ویژگی مربوط بودن اطلاعات را نیز تا حدی قوت می بخشد. ایشان نتیجه گرفتند که، از دیدگاه تمامی گروه های استفاده کننده از اطلاعات شرکت ها، گزارش کنترل های داخلی منجر به افزایش کیفیت و بویژه قابلیت اعتماد اطلاعات

منتشر شده توسط شرکت ها می گردد. از این رو، انتظار می رود، گزارش کنترل های داخلی بتواند بر افزایش سطوح اعتماد استفاده کنندگان تاثیرگذار باشد.

چان و همکاران (۲۰۱۶) با استفاده از نمونه ای از ۱۴۴۸۴ مشاهده بین سالهای ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۳، نشان دادند تأخیر غیر عادی در ارائه گزارش حسابرسی باعث افزایش خطر سقوط قیمت سهام در آینده می شود. سپس بررسی کردند که آیا ارتباط بین تأخیر غیر عادی در ارائه گزارش حسابرسی و سقوط قیمت با کیفیت محیط کنترل داخلی شرکت ها تعدیل شده است.

چن و همکاران^{۱۸} (۲۰۱۹)، در بررسی رابطه کنترل داخلی و ریسک سقوط قیمت سهام، نشان دادند که، محیط کنترلی و نظارت رابطه منفی معناداری با ریسک سقوط قیمت سهام دارد. علاوه بر این رابطه منفی معناداری بین کنترل داخلی و ریسک سقوط قیمت سهام در شرکت هایی با حاکمیت شرکتی ضعیف و توانایی پایین برای کاهش اثرات منفی شدید وجود دارد.

حبیب و لین (۲۰۱۸) با بررسی تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی و ریسک سقوط آتی قیمت سهام در چین به این نتیجه رسیدند که تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی ریسک سقوط آتی قیمت سهام را افزایش می دهد. نتایج همچنین نشان می دهد که در محیط کنترل داخلی ضعیف تأثیر مثبت تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی بر ریسک سقوط آتی قیمت سهام شدید تر است.

با توجه به شواهد جمع آوری شده بر اساس الزامات بخش ۴۰۴ قانون ساینز-اکسلی، ژو.جی و همکاران (۲۰۱۷)، با انتخاب تعداد ۱۹۳۹۷ سال - شرکت به عنوان حجم نمونه طی سال های ۲۰۰۴-۲۰۱۱، به این نتیجه رسیدند که شرکت های دارای نقاط ضعف عمده کنترل های داخلی بیشتر در معرض خطر سقوط نسبت به شرکت های دارای کنترل های داخلی موثر می باشند. همچنین یافته های پژوهش آنان بیانگر اینست که وجود ضعف های عمده کنترل های داخلی موجب پنهان نمودن اخبار بد توسط مدیران می شود که این امر باعث افزایش ریسک سقوط آتی قیمت سهام می گردد.

هانگ و همکاران (۲۰۱۵)، به این نتیجه رسیدند که ضعف با اهمیت در کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی با ارایه گزارشگری مالی غیر قابل اعتماد و یا مبهم، عدم تقارن اطلاعاتی را افزایش می دهد که منجر به افزایش ریسک سقوط قیمت سهام می شود. آن ها شواهدی ارایه کردند مبنی بر اینکه کنترل داخلی غیر مؤثر حاکم بر گزارشگری مالی شاخصی از ریسک سقوط قیمت سهام در آینده است.

باسی^{۱۹} (۲۰۱۵) ارتباط بین تأخیر غیرعادی در گزارش حسابرسی، مدیریت سود و ارزش شرکت

را مورد بررسی قرار داد. نتایج این پژوهش بیانگر وجود ارتباط منفی بین معیارهای مدیریت سود و تاخیر غیرعادی در گزارش حسابرسی است. همچنین نتایج نشان می‌دهد که تاخیر غیرعادی در گزارش حسابرسی موجب ایجاد تردیدهایی در مورد کیفیت سود بین سهامداران میشود.

آل - اجمعی^{۲۰} (۲۰۱۴) تأخیرهای حسابرسی و گزارشگری در بازار سرمایه بحرین را مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که اندازه شرکت، سودآوری، حاکمیت شرکتی و اهرم مالی بر به موقع بودن گزارشگری سالانه واحدهای تجاری و تأخیر حسابرسی تأثیر معناداری دارد.

ژو و همکاران^{۲۱} (۲۰۱۴) در بررسی قدرت پردازش به موقع حسابرسی و خطر سقوط قیمت سهام در چین، این بحث را مطرح کرده اند که برای استفاده از قدرت پردازش اضافی، مدیران عالی شرکت‌های با مالکیت دولتی، انگیزه کافی برای نگه داشتن اخبار بد برای دوره طولانی را دارا هستند که این امر خود در نهایت منجر به سقوط قیمت سهام بیش تر در آینده می‌شود. این پژوهش هم‌سو با این نظر به رابطه مثبت بین قدرت پردازش اضافی و سقوط قیمت سهام شدند.

لی و همکاران^{۲۲} (۲۰۱۳) در بررسی عوامل موثر بر تاخیرهای حسابرسی و گزارش حسابرسی به این نتیجه رسیدند که بین تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی و حق الزحمه پرداختی بابت خدمات غیر حسابرسی، اندازه مؤسسه حسابرسی و اظهار نظر غیر مقبول رابطه منفی وجود دارد.

با بررسی عوامل تعیین کننده تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی، الیم احمد و حسین^{۲۳} (۲۰۱۲) به این نتیجه رسیدند که بین تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی و اندازه مؤسسه حسابرسی، شرکت‌های مالی، اندازه شرکت و سوددهی رابطه معکوس و با اهرم و اظهار نظر مقبول رابطه مستقیم وجود دارد.

در بررسی رابطه‌ی بین عدم شفافیت گزارش مالی و ریسک سقوط قیمت سهام هاتن و همکاران^{۲۴} (۲۰۰۹)، به این نتیجه رسیدند که عدم شفافیت اطلاعات مالی با افشای اطلاعات کم‌تر در ارتباط است. به‌علاوه شرکت‌هایی که دارای صورتهای مالی غیر شفاف هستند، بیش‌تر در معرض ریسک سقوط قیمت سهام قرار می‌گیرند.

تحقیقات داخلی

تحقیقات صورت گرفته در ایران به در بررسی اثر بخشی کنترل های داخلی و کیفیت گزارش گری مالی و کیفیت حسابرسی را بر تاخیر در گزارش حسابرسی و ریسک سقوط سهم بررسی کرده اند بطور مثال

²⁰ Al-Ajmai.

²¹ Xu et al.

²² Lee et al

²³ Ahmad & Hossain

²⁴ Hutton et al.

فندرسکی (۱۳۹۷) اثربخشی کنترل‌های داخلی و ریسک سقوط قیمت سهام در ۹۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بررسی کرد و به این نتیجه رسید که با اثربخشی کنترل داخلی، موجب کاهش ریسک سقوط قیمت سهام شرکت‌ها می‌شود.

رحمانی (۱۳۹۵) تاثیر تاخیرات عادی و غیر عادی در روند انتشار و ارائه گزارش حسابرس بر استقلال حسابرس را مورد بررسی قرار داد و با استفاده از ۹۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی بازه زمانی ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۳ به این دست یافت که افزایش تاخیر عادی در ارائه گزارش حسابرسی منجر به افزایش استقلال حسابرس می‌گردد ولی وقوع تاخیر های غیرعادی در ارائه گزارش حسابرسی تاثیری بر افزایش یا کاهش استقلال حسابرس ندارد.

مهدوی و حسینی نیا (۱۳۹۴) در بررسی اثربخشی کیفیت حسابرسی بر کاهش تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی به این نتیجه دست یافت که بین نوع گزارش حسابرس با تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بدین صورت که، در صورت دریافت گزارش حسابرسی تعدیل شده، تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی بیشتر می‌شود.

لشگری (۱۳۹۳)، در بررسی تاثیر ضعف های عمده کنترل های داخلی بر ریسک سقوط آتی قیمت سهام، نشان داده است که عواملی چون عملیات جذب، ادغام یا تحصیل و همچنین تجدید سازمان بر ضعف های عمده کنترل های داخلی تاثیر مثبت و معنادار دارد. همچنین تجدید سازمان تاثیر مثبت و معناداری بر احتمال وقوع سقوط آتی قیمت سهام دارد و ضعف های عمده کنترل های داخلی بر احتمال وقوع سقوط آتی قیمت سهام تاثیر مثبت و معناداری دارد.

فروغی و میرزایی (۱۳۹۱) در بررسی تأثیر محافظه‌کاری شرطی بر ریسک سقوط آتی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران» به این نتیجه رسیدند که بین محافظه‌کاری شرطی و ریسک سقوط آتی قیمت سهام، رابطه‌ی معکوس وجود دارد. هم چنین نتایج، نشان می‌دهد که در شرایطی که بین مدیران و سرمایه‌گذاران عدم تقارن اطلاعاتی وجود دارد، توانایی محافظه‌کاری شرطی جهت کاهش ریسک سقوط آتی قیمت سهام بیش‌تر است.

مقصودی (۱۳۹۱) در بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر کاهش ریسک سقوط قیمت سهام در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از امتیاز کنترل کیفیت و وضعیت موسسات حسابرسی که از سوی جامعه حسابداران رسمی ایران ارائه می‌گردد و مدل تعداد دفعات سقوط قیمت سهام هاتن و تهرانیان (۲۰۰۹) و سقوط قیمت سهام هاتن، مارکوس و تهرانیان (۲۰۱۰) به منظور اندازه‌گیری سقوط قیمت سهام در ۱۳۰ شرکت نشان دادند که کیفیت بالای حسابرسی، ریسک سقوط آتی قیمت سهام آن‌ها را به صورتی معنادار کاهش می‌دهد. این موضوع به وسیله مدل میزان سقوط قیمت سهام هاتن و تهرانیان (۲۰۱۰) اثبات می‌گردد. لازم به ذکر است بر اساس مدل تعداد دفعات سقوط قیمت سهام هاتن و

تهرانیان (۲۰۰۹) ارتباط معناداری بین کیفیت حسابرسی و ریسک سقوط قیمت سهام وجود نداشته است.

فرضیه های پژوهش

به منظور پاسخ به سؤالات پژوهش فرضیه های پژوهش به صورت زیر تدوین گردید:

فرضیه اول: تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی بر ریسک سقوط قیمت سهام تأثیر دارد.

فرضیه دوم: ضعف کنترلی داخلی بر ریسک سقوط قیمت سهام تأثیر دارد.

فرضیه سوم: ضعف کنترلی داخلی بر رابطه بین تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی و ریسک سقوط قیمت سهام تأثیر دارد.

روش پژوهش

شرط لازم برای انجام هر پژوهشی در دسترس بودن اطلاعات است. با توجه به معیارها و ضوابطی که سازمان بورس اوراق بهادار برای پذیرش، ادامه فعالیت و نحوه گزارشگری شرکتها تعیین کرده است، اطلاعات مربوط به شرکت‌های عضو بورس اوراق بهادار از کیفیت بالاتری برخوردار بوده، منسجم‌تر و همگن‌تر است. بنابراین قلمرو مکانی پژوهش حاضر، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. قلمرو زمانی نیز یک دوره زمانی ۷ ساله براساس اطلاعات سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ شرکت‌های نمونه است در پژوهش حاضر برای انتخاب شرکت‌ها، از روش سیستماتیک استفاده شده است. بدین منظور آن دسته از شرکت‌های جامعه آماری که شرایط زیر را دارا باشند انتخاب و مابقی حذف می‌شوند.

- ۱- شرکت طی دوره مورد بررسی تغییر سال مالی نداده باشند.
 - ۲- شرکت‌های تحت بررسی جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری، هلدینگ، بانک‌ها، بیمه‌ها و واسطه‌گری مالی نباشند.
 - ۳- معاملات سهام شرکت به طور مداوم در بورس اوراق بهادار تهران صورت گرفته باشد و توقف معاملاتی بیش از سه ماه در مورد سهام یاد شده اتفاق نیفتاده باشد.
- با توجه به شرایط و محدودیت‌های فوق، از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در مجموع ۱۴۵ شرکت به عنوان جامعه آماری غربال شده پژوهش انتخاب شده است.

جدول (۱)، نحوه نمونه گیری

۸۰۴	تعداد کل شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران
	کسر می شود:
(۸۹)	تعداد شرکت هایی دوره تحقیق تغییر سال مالی داده اند.
(۴۱)	تعداد شرکت هایی که در گروه شرکت های هلدینگ، سرمایه گذاری و یا واسطه گری های مالی بوده اند.
(۹۸)	تعداد شرکت هایی که اطلاعات کامل آن ها در دسترس نمی باشد.
(۱۰۷)	تعداد شرکت های که بیش از سه ماه توقف معاملاتی داشته اند.
۱۴۵	تعداد شرکت های نمونه

داده های مورد نیاز جهت محاسبه متغیرهای پژوهش، از بانک های اطلاعاتی تدبیر پرداز، سایت کدال و ره آورد نوین استخراج شده است. در صورت ناقص بودن داده های موجود در این بانک اطلاعاتی، به آرشیوهای موجود در کتابخانه ی سازمان بورس اوراق بهادار و سایت اینترنتی مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی - سازمان بورس اوراق بهادار مراجعه گردیده است. پس از جمع آوری داده هایی که برای انجام تحقیق مورد نیاز است، انتخاب ابزاری مناسب به منظور محاسبه و تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به متغیرها اهمیت خاصی دارد. به منظور انجام محاسبات و آماده نمودن داده ها به اطلاعات مورد نیاز تحقیق و همچنین تجزیه و تحلیل آنها، از رگرسیون لاجیت استفاده شده است.

به پیروی از تحقیق حبیب و هوانگ (۲۰۱۸) به منظور آزمون فرضیه اول پژوهش از مدل رگرسیونی زیر بهره گرفته شده است،

رابطه (۱-۳)

$$CRASHR_{it} = \beta_0 + \beta_1 CRASHR_{it} + \beta_2 ABNARL_{it} + \beta_3 TURN_{it} + \beta_4 SDRET_{it} + \beta_5 RET_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \beta_7 MB_{it} + \beta_8 LEV_{it} + \beta_9 |DAC|_{it} + \beta_{10} OWN_{it} + \beta_{11} BSIZE_{it} + \beta_{12} BIND_{it} + \beta_{13} BIGA_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن:

CRASHR: ریسک سقوط قیمت سهام

ABNARL: تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرس

TURN: میانگین حجم معاملاتی سهام

SDRET: نوسان پذیری بازده سهام

RET: بازده سهام

SIZE: اندازه شرکت

MB: نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری

LEV: اهرم مالی

|DAC|: قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری

IOWN: مالکیت سهامداران نهادی

BSIZE: اندازه هیأت مدیره

BIND: استقلال هیأت مدیره

BIGA: اندازه موسسه حسابرسی

به پیروی از حبیب و هوانگ (۲۰۱۸) به منظور آزمون فرضیه دوم و سوم پژوهش از مدل

رگرسیون زیر بهره گرفته می شود:

رابطه (۲-۳)

$$\begin{aligned} \text{CRASHR}_{it+1} = & \beta_0 + \beta_1 \text{CRASHR}_{it} + \beta_2 \text{ABNARL}_{it} + \beta_3 \text{ICW}_{it} + \\ & \beta_4 \text{ABNARL}_{it} * \text{ICW}_{it} + \beta_5 \text{TURN}_{it} + \beta_6 \text{SDRET}_{it} + \beta_7 \text{RET}_{it} + \beta_8 \text{SIZE}_{it} + \\ & \beta_9 \text{MB}_{it} + \beta_{10} \text{LEV}_{it} + \beta_{11} |\text{DAC}|_{it} + \beta_{12} \text{IOWN}_{it} + \beta_{13} \text{BSIZE}_{it} + \beta_{14} \text{BIND}_{it} \\ & + \beta_{15} \text{BIGA}_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

که در آن:

ICW: ضعف کنترل داخلی

سایر متغیرهای قبلاً تعریف شده اند.

نحوه اندازه گیری متغیرهای تحقیق به صورت زیر ارائه می گردد:

ریسک سقوط قیمت سهام (CRASHR): به منظور اندازه گیری این متغیر از معیار هاتن و همکاران (۲۰۰۹) استفاده شده است. بر اساس مطالعه هاتن و همکاران دوره سقوط در یک سال مالی معین، دوره ای است که طی آن بازده ماهانه خاص شرکت ۳/۲ انحراف معیار کم تر از میانگین بازده ماهانه خاص آن باشد. با فرض نرمال بودن توزیع بازده ماهانه خاص شرکت، نوسان هایی که در فاصله میانگین بعلاوه ۳/۲ انحراف معیار و میانگین منهای ۳/۲ انحراف معیار قرار می گیرد از جمله نوسان های عادی محسوب می شود و نوسان های خارج از این فاصله جزء موارد غیرعادی قلمداد می شود. با توجه باینکه سقوط قیمت سهام یک نوسان غیرعادی است، عدد ۳/۲ به عنوان مرز بین نوسانات عادی و غیرعادی مطرح است. در این پژوهش ریسک سقوط آتی قیمت سهام، متغیری مجازی است که اگر شرکت تا پایان سال مالی حداقل یک دوره سقوط را تجربه کرده باشد، مقدار آن یک و در غیر این صورت صفر خواهد بود.

بازده ماهانه خاص شرکت با استفاده از رابطه زیر محاسبه می شود.

رابطه (۳-۳)

$$W_{j,\theta} = Ln(1 + \xi_{j,\theta})$$

که در رابطه فوق:

$W_{j,\theta}$: بازده ماهانه خاص شرکت j در ماه θ طی سال مالی.

$\xi_{j,\theta}$: بازده باقیمانده سهام شرکت j در ماه θ می باشد و عبارت است از باقیمانده یا پسماند

مدل زیر:

رابطه (۳-۴)

$$r_{j,\theta} = \beta_0 + \beta_1 r_{m,\theta-2} + \beta_{2j} r_{m,\theta-1} + \beta_{3j} r_{m,\theta,0} + \beta_{4j} r_{m,\theta+1} + \beta_{5j} r_{m,\theta+2} + \xi_{j,\theta}$$

که در این رابطه:

$r_{j,\theta}$: بازده سهام شرکت j در ماه θ طی سال مالی.

$r_{m,\theta}$: بازده بازار در ماه θ می باشد. برای محاسبه بازده ماهانه بازار، شاخص ابتدای ماه از شاخص پایان ماه کسر شده و حاصل بر شاخص ابتدای ماه تقسیم می شود.

تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی (ABNARL): به پیروی از حبیب و هوانگ (۲۰۱۸) به منظور اندازه گیری تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی از مدل زیر استفاده شده است.

رابطه (۳-۵)

$$\text{ARLDAY}_{it+1} = \beta_0 + \beta_1 \text{SIZE}_{it} + \beta_2 \text{BIGA}_{it} + \beta_3 \text{LNAF}_{it} + \beta_4 \text{OPINION}_{it} + \beta_5 \text{MB}_{it} + \beta_6 \text{LEV}_{it} + \beta_7 \text{LOSS}_{it} + \beta_8 \text{IOWN}_{it} + \beta_9 \text{AC}_{it} + \beta_{10} \text{BSIZE}_{it} + \beta_{11} \text{BIND}_{it} + \beta_{12} \text{DUAL}_{it} + \beta_{13} \text{COMPLEX}_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن:

ARLDAY: لگاریتم طبیعی تعداد روزهای بین پایان سال مالی تا تاریخ گزارش حسابرسی

SIZE: لگاریتم طبیعی کل دارایی های شرکت

BIGA: یک متغیر ساختگی است در صورتی که حسابرس مستقل شرکت سازمان حسابرسی، مفید راهبر و مؤسسات بیش از ۲۰ شریک و مدیر باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر تعلق می گیرد.

LNAF: لگاریتم طبیعی حق الزحمه پرداختی به حسابرس

OPINION: یک متغیر ساختگی است در صورتی که اظهار نظر حسابرسی تعدیل شده باشد

عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر تعلق می گیرد.

MB: نسبت ارزش بازار حقوق صاحبان سهام بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام

LEV: نسبت کل بدهی های بلندمدت بر کل دارایی ها

LOSS: یک متغیر ساختگی است در صورتی که شرکت دارای زیان باشد عدد یک و در غیر

اینصورت عدد صفر تعلق می گیرد.

IWON: از طریق تقسیم تعداد سهام در اختیار سهامداران نهادی بر کل تعداد سهام منتشره شرکت بدست می آید.

AC: یک متغیر ساختگی است در صورتی که شرکت دارای کمیته حسابرسی باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر تعلق می گیرد.

BSIZE: نشان دهنده کل تعداد اعضای هیأت مدیره شرکت می باشد.

BIND: از طریق تقسیم تعداد اعضای غیر مؤلف هیأت مدیره بر کل تعداد اعضای هیأت مدیره شرکت بدست می آید.

DUAL: یک متغیر ساختگی است در صورتی که مدیر عامل شرکت، رئیس هیأت مدیره هم باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر تعلق می گیرد.

COMPLEX: مجموع حسابهای دریافتنی و موجودی کالا تقسیم بر کل دارایی ها

E: نشان دهنده باقیمانده مدل می باشد که باقیمانده مثبت (منفی) نشان دهنده تأخیر غیر عادی طولانی (کوتاه) در صدور گزارش حسابرسی می باشد.

ضعف کنترل داخلی (**ICW**): یک متغیر ساختگی در صورتی که سیستم کنترل داخلی دارای ضعف با اهمیت باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر تعلق می گیرد.

میانگین حجم معاملاتی سهام (**TURN**): این متغیر از طریق تقسیم حجم معاملات سالانه بر تعداد سهام منتشر شده در طی سال بدست می آید.

نوسان پذیری بازده سهام (**SDRET**): این متغیر از طریق انحراف استاندارد بازده سهام در طی سه سال گذشته تا سال جاری بدست می آید.

بازده سهام (**RET**): بازده سهام نشان دهنده نسبت مجموع تفاوت قیمت سهام سال قبل و جاری بعلاوه سود تقسیمی بر قیمت سهام سال قبل بدست می آید این متغیر به طور مستقیم از نرم افزار ره آورد نوین استخراج می شود.

اندازه شرکت (**SIZE**): اندازه شرکت از طریق لگاریتم طبیعی کل دارایی های شرکت بدست می آید.

نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری (**MB**): این متغیر از طریق تقسیم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بدست می آید.

نسبت بدهی های بلندمدت (**LEV**): این متغیر از طریق نسبت بدهی های بلندمدت به کل دارایی ها بدست می آید.

قدر مطلق ارقام تعهدی اختیاری (**DAC**): در این تحقیق برای محاسبه ارقام تعهدی اختیاری از مدل تعدیل شده جونز (۱۹۹۱) بهره گرفته شده است، که به شرح زیر است:

$$\frac{TAC_{i,t}}{TA_{i,t-1}} = \alpha_0 + \alpha_1 \left(\frac{1}{TA_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right) + \varepsilon_{i,t}$$

در این رابطه، $TAC_{i,t}$ معرف مجموع ارقام تعهدی (تفاوت تغییر در دارایی های جاری غیر

نقدی پولی و تغییر در بدهی‌های جاری عملیاتی)، $TA_{i,t}$ کل دارایی‌ها شرکت i در ابتدای سال جاری یا پایان سال قبل، $\Delta REV_{i,t}$ نشان دهنده تغییر در فروش خالص، $\Delta REC_{i,t}$ نشان دهنده تغییر در حساب‌های دریافتی و $PPE_{i,t}$ نشان دهنده ناخالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات است. $\varepsilon_{i,t}$ خطا یا پسماند مدل است که نشان دهنده ارقام تعهدی اختیاری است.

مالکیت سهامداران نهادی (IOWN): از طریق تقسیم تعداد سهام در اختیار سهامداران نهادی (بانک‌ها، بیمه‌ها، هلدینگ‌ها، شرکت‌های تأمین سرمایه، سازمان‌ها و نهادهای دولتی) بر کل تعداد سهام منتشره شرکت بدست می‌آید.

اندازه هیأت مدیره (BSIZE): نشان دهنده لگاریتم طبیعی تعداد اعضای هیأت مدیره شرکت می‌باشد.

استقلال هیأت مدیره (BIND): از طریق تقسیم تعداد اعضای غیر مؤلف هیأت مدیره بر کل تعداد اعضای هیأت مدیره شرکت بدست می‌آید.

اندازه موسسه حسابرسی (BIGA): یک متغیر ساختگی است در صورتی که حسابرس مستقل شرکت سازمان حسابرسی، مفید راهبر و موسسات بیش از ۲۰ شریک و مدیر باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر تعلق می‌گیرد.

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

در جدول (۲) برخی از مفاهیم آمار توصیفی متغیرها، ارائه شده است. با توجه به پنل الف نتایج نشان می‌دهد که، میانگین نسبت بدهی‌های بلندمدت ۰,۰۸۲ است و نشان دهنده این است که تقریباً ۸,۲٪ منابع مالی شرکت‌ها از طریق بدهی‌های بلندمدت تأمین مالی شده است. میانگین بازده سهام ۴۰,۶٪ می‌باشد که با توجه با انحراف معیار (۶۸,۹۹٪) از نوسان پذیری بالایی برخوردار است. با توجه به پنل ب نیز نتایج نشان می‌دهد درصد فراوانی متغیر اندازه موسسه حسابرسی ۴۱,۷٪ می‌باشد که نشان دهنده این است که تقریباً در ۴۱,۷٪ شرکت‌های مورد بررسی، حسابرس شرکت، جزء موسسات حسابرسی بزرگ بوده. درصد فراوانی متغیر ضعف کنترل داخلی ۴۶,۴٪ است، همچنین در حدود ۴۰٪ مشاهدات ریسک سقوط سهام در دوره جاری و ۴۱,۵٪ ریسک سقوط سهام در دوره بعد داشته‌اند.

جدول (۲)، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

پنل الف: متغیرهای پیوسته						
نام متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل
تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسان	ABNARL it	1015	0.889	0.976	1.722	-0.351
میانگین حجم معاملاتی سهام	TURN it	1015	0.028	0.022	0.113	0.002
نوسان پذیری بازده سهام	SDRET it	1015	0.761	0.579	2.382	0.077
بازده سهام	RET it	1015	0.406	0.162	2.132	-0.347
اندازه شرکت	SIZE it	1015	14.012	13.854	19.066	10.227
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB it	1015	2.836	2.305	7.884	0.199
نسبت بدهی های بلندمدت	LEV it	1015	0.082	0.050	0.315	0.004
قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری	DAC it	1015	0.098	0.076	0.303	0.007
مالکیت سهامداران نهادی	IOWN it	1015	0.568	0.572	0.887	0.214
اندازه هیأت مدیره	BSIZE it	1015	1.614	1.609	1.946	1.609
استقلال هیأت مدیره	BIND it	1015	0.617	0.6	1	0
پنل ب: متغیرهای گسسته						
نام متغیر	نماد	نوع طبقه	فراوانی	درصد فراوانی		
ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی	CRASH it+1	1	421	41.5		
		0	594	58.5		
ریسک سقوط قیمت سهام در سال جاری	CRASH it	1	406	40		
		0	609	60		
ضعف کنترل داخلی	ICW it	1	471	46.4		
		0	544	53.6		
اندازه موسسه حسابرسان	BIGA it	1	423	41.7		
		0	592	58.3		

در بررسی شدت وابستگی بین متغیرهای تحقیق، نتایج بدست آمده از جدول ضریب همبستگی (جدول ۳) نشان می دهد که ریسک سقوط قیمت سهام در سال جاری، تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسان، ضعف کنترلی داخلی، نوسان پذیری بازده سهام، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری با ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی همبستگی مستقیم دارند. در حالی که، میانگین حجم معاملاتی سهام، بازده سهام، اندازه شرکت، نسبت بدهی های بلندمدت، مالکیت سهامداران نهادی، اندازه هیأت مدیره، استقلال هیأت مدیره و اندازه موسسه حسابرسان با ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی همبستگی معکوس دارند.

جدول (۳)، ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	CRASH it+1															
۲	CRASH it	0.431														
۳	ABNARL it	0.212	0.083													
۴	ICW it	0.075	0.207	0.129												
۵	TURN it	-	-	-	0.009											
۶	SDRET it	0.066	0.225	-	0.001	0.005										
۷	RET it	-	-	-	0.014	0.007	-									
۸	SIZE it	0.088	0.190	-	0.014	0.075	0.004									
۹	MB it	0.033	0.048	-	0.007	0.148	0.072	-								
۱۰	LEV it	-0.10	0.011	-	0.072	0.086	0.018	0.063	0.024							
۱۱	DAC it	0.129	0.175	-	0.037	0.051	0.032	0.009	0.035	0.033						
۱۲	IOWN it	-	-	-	0.042	0.003	0.006	0.003	0.007	0.041	0.052					
۱۳	Bsize it	-	-	-	0.001	0.029	0.007	0.019	0.005	0.064	0.037	0.069				
۱۴	BIND it	-	-	-	0.008	0.024	0.065	0.046	0.022	0.010	0.003	0.008	0.084			
۱۵	BIGA it	0.067	0.052	-	0.026	0.055	0.018	0.004	0.047	0.056	0.029	0.027	0.081	0.043	0.025	1

نتایج آزمون مانایی در جدول (۴) ارایه شده است. بر اساس آزمون «دیکی فولر تعمیم یافته» همه متغیرهای مستقل، وابسته و کنترلی در دوره پژوهش در سطح پایا^{۲۵} بوده‌اند و نیازی به آزمون هم‌جمعی^{۲۶} وجود ندارد. بنابراین مشکل رگرسیون کاذب در ضرایب برآوردی وجود نخواهد داشت.

²⁵ - Stationarity

²⁶ - Cointegration test

جدول (۴)، نتایج آزمون مانایی متغیرهای پژوهش

نتایج	آزمون دیکی فولر تعمیم یافته		نماد	متغیرها
	احتمال	آماره		
مانا	0.0000	-22.598	CRASH it+1	ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی
مانا	0.0000	-22.597	CRASH it	ریسک سقوط قیمت سهام در سال جاری
مانا	0.0000	-15.065	ABNARL it	تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرس
مانا	0.0000	-7.711	ICW it	ضعف کنترل داخلی
مانا	0.0000	-23.295	TURN it	میانگین حجم معاملاتی سهام
مانا	0.0000	-11.188	SDRET it	نوسان پذیری بازده سهام
مانا	0.0000	-7.714	RET it	بازده سهام
مانا	0.0000	-6.239	SIZE it	اندازه شرکت
مانا	0.0000	-22.781	MB it	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری
مانا	0.0000	-14.677	LEV it	نسبت بدهی های بلندمدت
مانا	0.0000	-25.586	DAC it	قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری
مانا	0.0000	-20.810	IOWN it	مالکیت سهامداران نهادی
مانا	0.0000	-10.069	BSIZE it	اندازه هیأت مدیره
مانا	0.0000	-8.561	BIND it	استقلال هیأت مدیره
مانا	0.0000	-13.176	BIGA it	اندازه موسسه حسابرسی

نتایج آزمون فرضیه های پژوهش

الف- فرضیه اول، به منظور آزمون این فرضیه از نتایج تخمین مدل ارائه شده در جدول (۵) بهره گرفته شده است. مقدار آماره نسبت راستنمایی (LR) در سطح اطمینان ۹۵٪ بیانگر معناداری کلی مدل پژوهش است. نتایج مربوط به ضریب تعیین مک فادن نشان می دهد، که تقریباً ۱۵٫۳٪ تغییرات متغیر وابسته (ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی) به وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند. نتایج حاصل از متغیرهای نشان می دهد که با توجه به آماره Z در سطح اطمینان ۹۵٪، ریسک سقوط قیمت سهام در سال جاری، نوسان پذیری بازده سهام و قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری بر ریسک سقوط

قیمت سهام در سال آتی تأثیر مثبت و معناداری دارند. در حالی که، میانگین حجم معاملاتی سهام، بازده سهام، اندازه شرکت، مالکیت سهامداران نهادی، استقلال هیأت مدیره و اندازه موسسه بر ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی تأثیر منفی و معناداری دارند. نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی بر ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی می باشد که در سطح اطمینان ۹۵٪، با توجه به آماره Z ضریب متغیر تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی، در مدل معنادار است.

جدول (۵)، نتایج حاصل از تخمین مدل اول تحقیق

متغیر وابسته: ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی					
روش تخمین: رگرسیون لوجیت					
متغیرها	نماد	ضریب	خطای استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
مقدار ثابت	C	1.556011	0.466357	3.336523	0.0008
ریسک سقوط قیمت سهام در سال جاری	CRASH it	0.831382	0.180585	4.603819	0.0000
تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی	ABNARL it	0.595805	0.188087	3.167710	0.0016
میانگین حجم معاملاتی سهام	TURN it	-0.396927	0.103058	-	0.0001
				3.851483	
نوسان پذیری بازده سهام	SDRET it	0.306488	0.084258	3.637508	0.0003
بازده سهام	RET it	-0.249847	0.075447	-	0.0010
				3.311558	
اندازه شرکت	SIZE it	-0.168437	0.067005	-	0.0123
				2.513780	
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB it	0.086646	0.189920	0.456223	0.6485
نسبت بدهی های بلندمدت	LEV it	-0.048527	0.920639	-	0.9580
				0.052710	
قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری	DAC it	0.555131	0.169598	3.273222	0.0011
مالکیت سهامداران نهادی	IOWN it	-0.470305	0.193240	-	0.0153
				2.433789	
اندازه هیأت مدیره	BSIZE it	-0.183955	0.397140	-	0.6432
				0.463199	
استقلال هیأت مدیره	BIND it	-0.773666	0.198187	-	0.0001
				3.903723	
اندازه موسسه حسابرسی	BIGA it	-0.397415	0.105409	-	0.0002
				3.770223	
ضریب تعیین مک فادن		0.153			
آماره LR		206.208			
سطح معناداری (آماره LR)		0.0000			

ب- فرضیه دوم: به منظور آزمون این فرضیه از نتایج تخمین مدل ارائه شده در جدول (۶) بهره گرفته شده است. مقدار آماره نسبت راستنمایی (LR) در سطح اطمینان ۹۵٪ بیانگر معناداری کلی مدل پژوهش است.

نتایج مربوط به ضریب تعیین مک فادن نشان می دهد، که تقریباً ۱۷،۴٪ تغییرات متغیر وابسته (ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی) به وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند.

نتایج حاصل از متغیرهای پژوهش نشان می دهد ریسک سقوط قیمت سهام در سال جاری، نوسان پذیری بازده سهام و قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری بر ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی

تأثیر مثبت و معناداری دارند. در حالی که، میانگین حجم معاملاتی سهام، بازده سهام، اندازه شرکت، مالکیت سهامداران نهادی، استقلال هیأت مدیره و اندازه موسسه حسابرسی بر ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی تأثیر منفی و معناداری دارند.

ضریب متغیر ضعف کنترل داخلی، 0.801 بوده که نشان دهنده تأثیر مثبت ضعف کنترل داخلی بر ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی است که در سطح اطمینان ۹۵٪، با توجه به آماره Z ضریب متغیر ضعف کنترل داخلی، در مدل معنادار خواهد بود.

جدول (۶)، نتایج حاصل از تخمین مدل دوم

متغیر وابسته: ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی					
روش تخمین: رگرسیون لوجیت					
متغیرها	نماد	ضریب	خطای استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
مقدار ثابت	C	1.581014	0.605697	2.610239	0.0094
ریسک سقوط قیمت سهام در سال جاری	CRASH it	0.788039	0.165985	4.747643	0.0000
تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی	ABNARL it	0.670157	0.215104	3.115496	0.0020
ضعف کنترل داخلی	ICW it	0.801119	0.226201	3.541633	0.0004
تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی* ضعف کنترل داخلی	ABNARL it* ICW it	0.936134	0.233506	4.009044	0.0001
میانگین حجم معاملاتی سهام	TURN it	-	0.197830	-	0.0141
نوسان پذیری بازده سهام	SDRET it	0.433104	0.180383	2.401022	0.0168
بازده سهام	RET it	-	0.176991	-	0.0326
اندازه شرکت	SIZE it	-	0.077663	-	0.0063
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB it	0.099027	0.066823	1.481934	0.1391
نسبت بدهی های بلندمدت	LEV it	-	0.930759	-	0.8810
قدر مطلق اقدام تعهدی اختیاری	DAC it	0.450545	0.222320	2.026562	0.0433
مالکیت سهامداران نهادی	IOWN it	-	0.202094	-	0.0148
اندازه هیأت مدیره	BSIZE it	-	0.393943	-	0.5920
استقلال هیأت مدیره	BIND it	-	0.230471	-	0.0003
اندازه موسسه حسابرسی	BIGA it	-	0.099882	-	0.0000
ضریب تعیین مک فادن		0.174			
آماره LR		212.175			
سطح معناداری (آماره LR)		0.0000			

ج- فرضیه سوم: طبق نتایج جدول ۷، نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر تعاملی تأخیر

غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی در ضعف کنترل داخلی، ۰/۹۳۶ بوده که نشان دهنده تأثیر مثبت ضعف کنترل داخلی بر رابطه بین تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی و ریسک سقوط قیمت

سهام در سال آتی می باشد که در سطح اطمینان ۹۵٪، با توجه به آماره Z ضریب متغیر تعاملی تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی در ضعف کنترل داخلی، در مدل معنادار است، با توجه به موارد فوق می توان در سطح اطمینان ۹۵٪ فرضیه سوم را تأیید شده تلقی نمود. این امر به این معنی است که در صورت وجود ضعف کنترل داخلی، تأثیر مثبت تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی بر ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی تقویت می گردد.

نتیجه گیری

پژوهش حاضر در پی پاسخی به این سؤال است که، تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی بر ریسک سقوط قیمت سهام چه تأثیری دارد و همچنین ضعف کنترل داخلی بر رابطه بین تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی و ریسک سقوط قیمت سهام چه تأثیری دارد؟ با استفاده از نمونه شامل ۱۴۵ شرکت از بین شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ نتایج حاکی از معنی داری ضریب برآوردی متغیر تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی می باشند. بنابراین تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی، با توجه به تأثیری که بر رفتار سرمایه گذاران در بازار سرمایه می گذار، اثر مثبتی بر ریسک سقوط قیمت سهام داشته است. یافته های این فرضیه با نتایج پژوهش های انجام شده توسط حبیب و هوانگ (۲۰۱۸)؛ ژوو و همکاران (۲۰۱۴)؛ هاتن و همکاران (۲۰۰۹)؛ مقصودی (۱۳۹۱) مطابقت دارد.

همچنین براساس فرضیه دوم پژوهش انتظار می رود که ضعف کنترل داخلی بر ریسک سقوط قیمت سهام تأثیر داشته باشد. نتایج آزمون های تحقیق نشان می دهد که ضعف کنترل داخلی بر ریسک سقوط قیمت سهام تأثیر مثبت و معناداری دارد. یافته های این فرضیه با نتایج پژوهش های انجام شده توسط حبیب و هوانگ (۲۰۱۸)، چن و همکاران (۲۰۱۹)، ژوو و همکاران (۲۰۱۷)، هانگ و همکاران (۲۰۱۵)، فندرسکی (۱۳۹۷)، لشگری (۱۳۹۳) مطابقت دارد.

همچنین ضعف کنترل داخلی بر رابطه بین تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی و ریسک سقوط قیمت سهام تأثیر مثبت و معناداری داشته است. به عبارت دیگر، در صورت وجود ضعف کنترل داخلی، تأثیر مثبت تأخیر غیر عادی در صدور گزارش حسابرسی بر ریسک سقوط قیمت سهام در سال آتی تقویت میگردد. یافته های این فرضیه با نتایج پژوهش های انجام شده توسط حبیب و هوانگ (۲۰۱۸)؛ چن و همکاران (۲۰۱۹)، ژوو و همکاران (۲۰۱۷)، هانگ و همکاران (۲۰۱۵)؛ فندرسکی (۱۳۹۷) مطابقت دارد.

منابع

- حاجیها، زهره، حسین نژاده، سهیلا. (۱۳۹۴). تاثیرگذار بر نقاط ضعف با اهمیت کنترل داخلی، ۷(۲۶)، ۱۱۹-۱۳۷
- رحمانی، حسام (۱۳۹۵). تاثیر تاخیرات عادی و غیر عادی در روند انتشار و ارائه گزارش حسابرس بر استقلال حسابرس، نشریه دانش حسابداری، ۳. ۱۷؛ ۲۰۱۷: ۲۶۵-۲۸۶
- بذرافشان، آمنه، ۱۳۹۵، اثرگذاری کیفیت کمیته حسابرسی بر تحقق اهداف کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی ۱۳ (۵۲)، ۱۷۹-۲۸۴.
- فروغی، داریوش؛ میرزایی، منوچهر؛ رسائیان، امیر (۱۳۹۱). تأثیر فرار مالیاتی بر ریسک سقوط آتی قیمت سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهشنامه مالیات، ۱۳، ۷۱-۱۰۱.
- فغانی ماکرانی، خسرو؛ حیدری رستمی، کرامت اله؛ امین، وحید (۱۳۹۵). بررسی رابطه میان مسئولیت پذیری اجتماعی و ریسک کاهش قیمت سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه گذاری، سال پنجم، شماره نوزدهم، صص ۲۶۹-۲۸۳.
- فولاد، فرزانه؛ یعقوب نژاد، احمد؛ تالانه، عبدالرضا (۱۳۹۱). محافظه کاری و کاهش خطر سقوط قیمت سهام، بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۱۹(۳)، ۹۹-۱۱۸.
- فندرسکی، علی (۱۳۹۷). اثربخشی کنترل های داخلی و ریسک سقوط قیمت سهام، ۱۰(۳۸)، ۱۶۹-۱۸۶
- مقصودی، محمد (۱۳۹۱). تأثیر کیفیت حسابرسی بر کاهش ریسک سقوط قیمت سهام در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه . دولتی - وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری - دانشکده علوم اقتصادی - دانشکده امور اقتصادی . ۱۳۹۱ . کارشناسی ارشد
- مهدوی، غلامحسین. (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی کیفیت حسابرسی بر کاهش تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله دانش حسابداری، ۶(۲۱)، ۷-۳۱

- مرادی، جواد؛ ولی‌پور، هاشم؛ قلمی، مرجان (۱۳۹۰). تأثیر محافظه‌کاری حسابداری بر کاهش ریسک سقوط قیمت سهام، فصلنامه علمی و پژوهشی حسابداری مدیریت، شماره ۱۱، صص ۹۳-۱۰۶.
- بیات، علی و سعید علی احمدی (۱۳۹۳) تأخیر حسابرسی و به موقع بودن گزارشگری مالی پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی ۶(۲۲):صص ۹۷-۱۲۱
- احمدی، آرزو و رحمت‌الله محمدی پور، (۱۳۹۳) بررسی و رتبه‌بندی انواع کنترل‌های داخلی، اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، حسابداری و اقتصاد، بصورت الکترونیکی، موسسه بین‌المللی عالی علوم و فناوری حکیم عرفی شیراز.
- ستایش، محمد حسین؛ رضایی، غلام‌رضا؛ زیاری، سارا؛ کاظم‌نژاد، فاطمه؛ (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین کیفیت اطلاعات مالی و محدودیت در تأمین مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصل‌نامه حسابداری مالی، ۵(۱۹): ۲۱-۴۵.
- رضایی دولت‌آبادی، حسین؛ حیدری سلطان‌آبادی، حسن؛ بوستانی، حمیدرضا؛ کریمی‌سیمکانی، صادق (۱۳۹۳)، "بررسی عوامل تأثیرگذار بر تأخیر انتشار صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، ۶(۲۱): ۵۱-۸۲.
- ایزدی‌نیا، ناصر؛ محمدحسن فدوی و میثم امینی‌نیا (۱۳۹۳)، بررسی تأثیر پیچیدگی حسابداری و شفافیت گزارشگری مالی بر تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی. دانش حسابرسی ۱۳(۵۴): ۱۰۳-۸۷
- مهدوی، غلام‌حسین و حسینی‌نیا، سمیه (۱۳۹۴). "بررسی اثربخشی کیفیت حسابرسی بر کاهش تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران". مجله دانش حسابداری. ۶(۲۱): ۷-۳۱.
- آقایی، محمد، گلجاریان، محمدعلی، نظری، کیانوش، اسداله‌هی، امین. (۱۳۹۴). کنترل‌های داخلی موثر در شرکت‌های سرمایه‌گذاری از دیدگاه حساب‌برسان مستقل. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۵(۳)، ۱-۱۲
- بهرامیان، ح (۱۳۹۰)، "ارزیابی اثربخشی کنترل‌های داخلی در یک شرکت سرمایه‌گذاری"، پایان‌نامه

کارشناسی ارشد دانشگاه امام حسین).

- محمدی رضانی، محمدرضا، رجبی خرمدره، لیلا (۱۳۹۷)، " بررسی رابطه بین اهرم مالی و بازده سهام با تاکید بر نوع صنعت و چرخه عمر در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"،

پنجمین همایش بین المللی نوآوری، توسعه و کسب و کار، صص ۱-۱۵

- بقایی، فرزانه (۱۳۹۶)، " بررسی رابطه سطح افشا با مربوط بودن اطلاعات حسابداری ارزش دفتری، سود و نوسانات قیمت سهام"، دومین کنفرانس بین المللی مدیریت و حسابداری، تهران، موسسه آموزش عالی صالحان

- صادقی حسن آبادی، حسن. (۱۳۸۸). " عوامل تاثیر گذار بر زمان صدور گزارش حسابرسی"، پایان نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر حساس یگانه، دانشگاه علامه طباطبایی.

- کمیته تدوین استانداردهای حسابرسی، اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی " :استانداردهای حسابرسی"، شماره ۵۰۰ و ۵۹۰، سازمان حسابرسی، ۱۳۹۵

- ملا ایمنی (۱۳۹۴). " تاخیر در زمان صدور گزارش حسابرسی". فصل نامه پژوهش حسابداری . ۱۹. ۶۳-۴۷

- سرلک، نرگس، اکبری، مینا (۱۳۹۲). رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴، ۷۷-۹۲.

- فیض سهرابی، بهاره، جمشیدی نوید، بابک (۱۳۹۷)، " بررسی رابطه فرصت رشد و دارایی مشهود با نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام در ساختار سرمایه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق

بهادار تهران"، سومین کنفرانس بین المللی حسابداری، مدیریت و نوآوری در کسب و کار، ۸-

- صالحی، مهسا، فخرحسینی، سیدفخرالدین (۱۳۹۷)، " بررسی رابطه بین اجتناب از مالیات و اهرم مالی در مطالعه موردی شرکتهای پذیرفته شده در بورس تهران"، همایش تولید ملی و اشتغال پایدار، چالش ها و راهکارها، ۱-۱۴

- حاجی ها، زهره، جواد اورادی و مهری صالح آبادی، (۱۳۹۶)، " ضعف در کنترل های داخلی و تأخیر گزارش حسابرسی"، فصلنامه حسابداری مالی، ۹ (۳۳) ۷۸-۹۶

- حجازی، رضوان، غریبه اسماعیلی کیا، (۱۳۹۲)، " تأثیر سیستم های برنامه ریزی منابع انسانی بر اثربخشی کنترل های داخلی در رابطه با گزارشگری مالی"، پژوهش های تجربی حسابداری،

۱۷-۳۸ - (۱۰)۳

- Al-Ajmai, J., (2014). Audit and reporting Delays: Evidence from An Emerging Market. *Advances in Accounting. Incorporating Advances in International Accounting*, No, 24, PP. 217-226.
- Abdul Rahman, Aisyah, 2010, "Financing structure and insolvency risk exposure of Islamic banks", *Finance Mark Portf Manag*, 24: 419-440.
- Ahmad, V., Hossain, N. (2012). Liquidity and asset returns: An alternative test. *Journal of Financial Markets*. 1:203-219.
- Basse, G. E. & Moses, C. E., (2015), Bank Profitability and Liquidity Management: A Case Study Of Selected Nigerian Deposit Money Banks, University Of Uyo, *International Journal Of Economics, Commerce And Management*, Vol. 3, Issue 4, pp.1-24, 2015
- Benley, K.A., Newton, N.J., Thompson, A.M., 2015. Business Strategy and Internal Control over Financial Reporting. Working Paper. University of New South Wales.
- Callen, J.L., Fang, X., 2016. Crash risk and the auditor-client relationship. *Contemp. Account. Res.* (Forthcoming).
- Chen, J., Hong, H., Stein, J. (2001). Forecasting Crashes: Trading Volume, Past Returns, and Conditional Skewness in Stock Prices. *Journal of Financial Economics*, 61, 345-381.
- Chambers, E. F., & Penman, K. R. (1984). Common risk factors in the returns on stocks and bonds. *Journal of Financial Economics*. 33:3-56.
- Francis, B., Hasan, I., Li, L., 2016. Abnormal real operations, real earnings management, and subsequent crashes in stock prices. *R. Quant. Finance Account.* 46 (2), 217-260.
- Habib, A., & Bhuiyan, M. B. U. (2018). Audit firm industry specialization and the audit report lag. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 20(1), 32- 44. <http://dx.doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2010.12.004>
- Habib, A., Jiang, H., Hasan, M., 2016. Stock Price Crash Risk: A Review. Working Paper. Massey University and Curtin University.
- Hong, H, Stein, J.C., (2003). Differences of Opinion, Short-Sales Constraints and Market Crashes. *Review of Financial Studies*, 16, 487-525.

- Hutton, A., Marcus, A., Tehranian, H., (2009). Opaque Financial Reports and the Distribution of Stock Returns. *Journal of Financial Economics*, 94, 67-86.
- Kim, J.B., Li, Y., Zhang, L., 2011a. Corporate tax avoidance and stock price crash risk: firm-level analysis. *J. Financ. Econ.* 100 (3), 639–662.
- Kim, J.B., Li, Y., Zhang, L., 2010b. CFOs versus CEOs: equity incentives and crashes. *J. Financ. Econ.* 101 (3), 713–730.
- Kim, Y., Li, H., Li, S., 2014. Corporate social responsibility and stock price crash risk. *J. Bank. Finance* 43, 1–13.
- Lee, H. Y., and M. Son. (2013). Earnings announcement timing and earnings management. *Applied Financial Economics* 19 (4): 319–326.
- Lee, kuan-Hui.(2011). The world price of liquidity risk. *Journal of Financial Economics*.99: 136–160.
- Whited, Toni M., and GuojunWu. (2006.) Financial constraints risk, *Review of Financial Studies* 19 ,531–559.
- Xu, N., Jiang, X., Chan, K.C., Yi, Z., 2013. Analyst coverage optimism, and stock price crash risk: evidence from China. *Pac.-Basin Finance J.* 25, 217–239.
- UmutGokcen.(2014). Information revelation and expected stock returns. *Journal of Financial Economics*.44:4-67.
- Yi-Mien, L., Shwu-Jen, Y., & Min-Shen, H.(2012).Information asymmetry and liquidity risk.*International Review of Business Research Papers*.8(1): 112 – 131.
- Pili. A. (2007). The Adoption of a comprehensive Income statement in Italy: Has the time of a New Disclosure com?. Working paper, University of Cagliari.
- Moien, M. (2008). *Persian Encyclopaedia*, 11th Edition, Tehran: Sarayesh Publications. [In Persian]
- MohammadRezaei, F., & M.N. Saleh. (2016). Audit report lag: the role of auditor type and increased competition in the audit market,*Accounting and Finance* , 58(3), 885-920, doi: 10.1111/acfi.12237.
- Leventis, S. , and Caramanis, C. (2005). Determinants of audit time as a proxy of audit quality. *Managerial Auditing Journal*, 20, 460-478 .
- Owusu-Ansah, S., and Leventis,S. (2006). Timeliness of corporate annual financial reporting in Greece. *European Accounting Review*, 15, 273-287
- Saeed R.B., S. Zalailah, A. Norsiah. (2015). CEO characteristics and

- audit report timeliness: do CEO tenure and financial expertise matter?, *Managerial Auditing Journal*, 30 (8/9): 998 – 1022.
- Munsif, V., K. Raghunandan., & D.V. Rama. (2012). Internal control reporting and audit report lags: Further evidence *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 31(3): 203–18.
 - Krishnan, G. V. , & Yang, J. S. (2009). "Recent trends in audit report and earnings announcement lag". *Accounting Horizons*, 23 (3), 265-288 .
 - Binti Hashim, Umami Junaidah, Binti Abdul Rahman, Rashidah (2011). Reviewing the literature on audit report lag and corporate governance. *Bureau of Research and Consultancy Business Research*, Vol. 24, No. 2, pp. 87-104.
 - Chen, Jun. Chan, Kam C. Dong, Wang. Zhang Feida. (2016). Internal Control and Stock Price Crash Risk.
 - Kim, J.B, Wang, Z, Zhang, L. (2014). CEO Overconfidence and Stock Price Crash Risk, Working paper, Available: [Http://www.ssrn.com](http://www.ssrn.com).
 - Hong, S., & Eun Lee, J, (2015), " Internal Control Weakness And Stock Price Crash Risk", *The Journal of Applied Business Research*, 31(4), PP. 1289-1296.
 - Chen, Dong, W., Han, H., Zhou, N, (2013), "A Comprehensive and Quantitative Internal Control Index: Construction, Validation, and Impact", Working Paper.

Unusual delay in Audit report on stock price crash due to internal control considerations

Mohammad Mehrjou^{1*}, Reza Daghani², Mohammad Hassani³

1 Master of accounting, IAU, North Tehran Branch, Tehran, Iran

2. PhD of accounting, Tarbiat modares university

3. Assistant Professor, Department of Accounting, North Tehran Branch, Tehran, Iran

Abstract

Timely release of audited financial statements will help investors in allocating resources in the best possible way. Any delay in submission of an audit report will increase the information asymmetry between management and shareholders and adversely affect the company financial reporting. A weak internal control environment also allows management to hide bad news for a long time, resulting in a sharp drop in stock prices when bad news released. In this regard, the purpose of this study is to investigate the effect of abnormal audit report lag on stock price crash as well as the moderating role of internal control weakness on this relationship. For this purpose, 1015 firm-year observations (including 145 firms for seven years) gathered from the annual financial reports of listed firms in Tehran Stock Exchange from 2011 to 2017. The research findings show that unusual audit report lag and internal control weakness have a positive impact on stock price crash. The results also show that in the occurrence of weakness in firm's internal controls, the positive impact of unusual audit report lag on stock price crash risk was be strengthened.

Keywords: Unusual delay, Audit report, price crash, internal control

JEL: M41, M42